

Barangolás a szlovákiai csillagvizsgálókban

A RIMASZOMBATI CSILLAGVIZSGÁLÓ

Elérhetőségek:

Levelező cím: KHaP M. Hella, Tomášovská 63, 979 01 Rimavská Sobota

Telefon: 047/5624709

Email: astrors@astrors.sk

Web: www.astrors.sk

GPS : E 20° 00' 24", N 48° 22' 28"

Történelem:

A csillagvizsgálót 1975-ben alapították Járási Népi Csillagvizsgáló néven. A csillagvizsgáló épületét 1977. október 4-én adták át, abban az időben, mint első ilyen csillagászati célra szolgáló építményt. Létrehozása előtt a járásban a csillagászatnak szinte semmilyen múltja nem volt. A csillagvizsgáló elnevezése és működtetője az idők folyamán többször is változott. 2005-től a Garamszentkereszti M. Hell Csillagvizsgáló és Planetáriumhoz tartozik (Krajská hvezdáreň a planetárium M. Hella v Žiari nad Hronom). 1994-től a Szlovák Csillagászok Szövetségének (Slovenský zväz astronómov-SZA) titkárságának székhelye.

Tevékenység:

Évente több mint 200 eseményt rendeznek. A csillagvizsgáló küldetése népszerűsítő, művelődési és módszertani tevékenység végzése minden korosztály és iskolatípus részére. A csillagászat, az űrkutatás, a fizika és más rokon természettudományokon kívül environmentális neveléssel is foglalkoznak a nyolcvanas évek felétől.

A 60 férőhelyes előadóterem vetítési technikával, háromdimenziós segédeszközökkel (lunárium, földgömb, makettek, plazmagömb) és más tárgyakkal van felszerelve, amelyeket az előadások során használnak. A belépőcsarnok és a folyosók kiállítási célokra is alkalmasak (csillagászati aktualitások, kiállítások, fényképek, poszterek, meteoritok).

A csillagvizsgáló különlegessége az 1992-ben önerőből és ajándékozásokból létesített a csillagpark (arborétum jelleggel, dísznövényekkel, bokrokkal, fákkal tarkítva), amely egyedülálló kombinációja a művelődésnek (szórakoztató csillagászati iskola), a természetvédelmi nevelésnek, a pihenésnek, relaxációnak és az egészséges szabadidőtöltésnek. A bekerített területen az utak mellett látható a (20495) Rimavská Sobota és a (26963) Palorapavý kisbolygók modellje, egyenlítői és vízszintes napórák a 20. hosszúsági körre tervezve és berendezések a napenergia felhasználásának szemléltetésére (melegvízes kollektor, napkemence, napelemes kollektor). Különleges a régió geológiai modellje a magassági szintek modellezésével. Az interaktív művelődés segítésére készült a nagy forgatható földgömb, a méretarányos naprendszer, a meridiánkör, a rakéta és az űrhajós. Önálló részt alkotnak az információs táblák a fényszennyezésről (szimbolikus temető) és irányjelző táblák a fontosabb csillagvizsgálók és sötétegboltparkok felé.

A többnapos rendezvényeknél szálláslehetőség is van. A 22 férőhelyes turistaszálló konyhával felszerelt. A külső higiéniai helység napelemre működő zuhanyzóval rendelkezik. A csillagparkban padok, hinta, harangjáték, teke, fedett lugas, UFO tűzhely és kerti kandalló található.

Látogatási napok, időpontok, exkurziók és belépődíjak:

A látogatás munkanapokon 8:00 - 14:00 óráig tart, de nagyobb csoportok esetén előzetes megegyezés szerint más időpontban is lehetséges. Az egyéni nappali látogatások (napészlelés,

csillagpark) 9:00, 11:00 és 13:00 órákor kezdődnek, az éjszakai észlelés pedig minden pénteken 17:00 órától (vagy sötétedés után), de ezt be kell jelteni legkésőbb csütörtökön a 047 56 247 09 telefonszámon. A belépődíjak és részletes információ a csillagda honlapján található. A Szlovák Csillagászati Szövetség (SZA) tagjai számára a belépés ingyenes.

Programok az iskolák és a nyilvánosság részére:

Az előadások főleg a csillagászatra, természetrajzra és a földrajzra korlátozódnak. A programajánlat frissítve van az aktuális iskolai tantervekhez és a pedagógusok igényei szerint. Az alapkínálatban található előadások, előadássorozatok, beszélgetések, észlelések, szakmai gyakorlatok és szemináriumok pedagógusok részére. A csillagvizsgáló rendszeresen szervez versenyeket és kiállításokat.

Távcsövek és berendezések:

Az 5 méteres kupolában a teraszon elsősorban a nyilvánosság részére szolgál a Zeiss Coudé 150/2250 refraktor, a 10 x 80 és 25 x 100 binokulárok és a Szlovák Csillagászati Szövetség kromoszféra-távcsöve. A társadalmi munkában felépített önálló épület szintén 5 méteres kupolája alatt van közös mechanikán a 350/4200-as reflektor, a 160/2450-es refraktor és a 100/1200-as protubencia-távcső. Több hordozható távcsövet (Celestron 150/1200, SC 230/2000, MC 130/2000) a bemutatások és expedíciók során használnak.

Tudományos és kutató tevékenység:

A szaktevékenységeket az aktuális észlelési eszközök és az alkalmazottak szaktevékenysége határozza meg. Jelenleg főleg a következő észleléseket végzik:

- A Nap fotoszférájának rendszeres megfigyelése (a ČESLOPOL hálózat SL 092 észlelőhelye)
- A Nap kromoszférájának észlelése
- Az üstökösök észlelése
- Bolidák fotografikus észlelése
- A csillagfedések észlelése (főleg kisbolygók, de a Hold általi fedések is)
- Változócsillagok észlelése
- A Föld felszíni deformációjának mérése Szerkesztette: Molnár Iván

Képmelléklet:

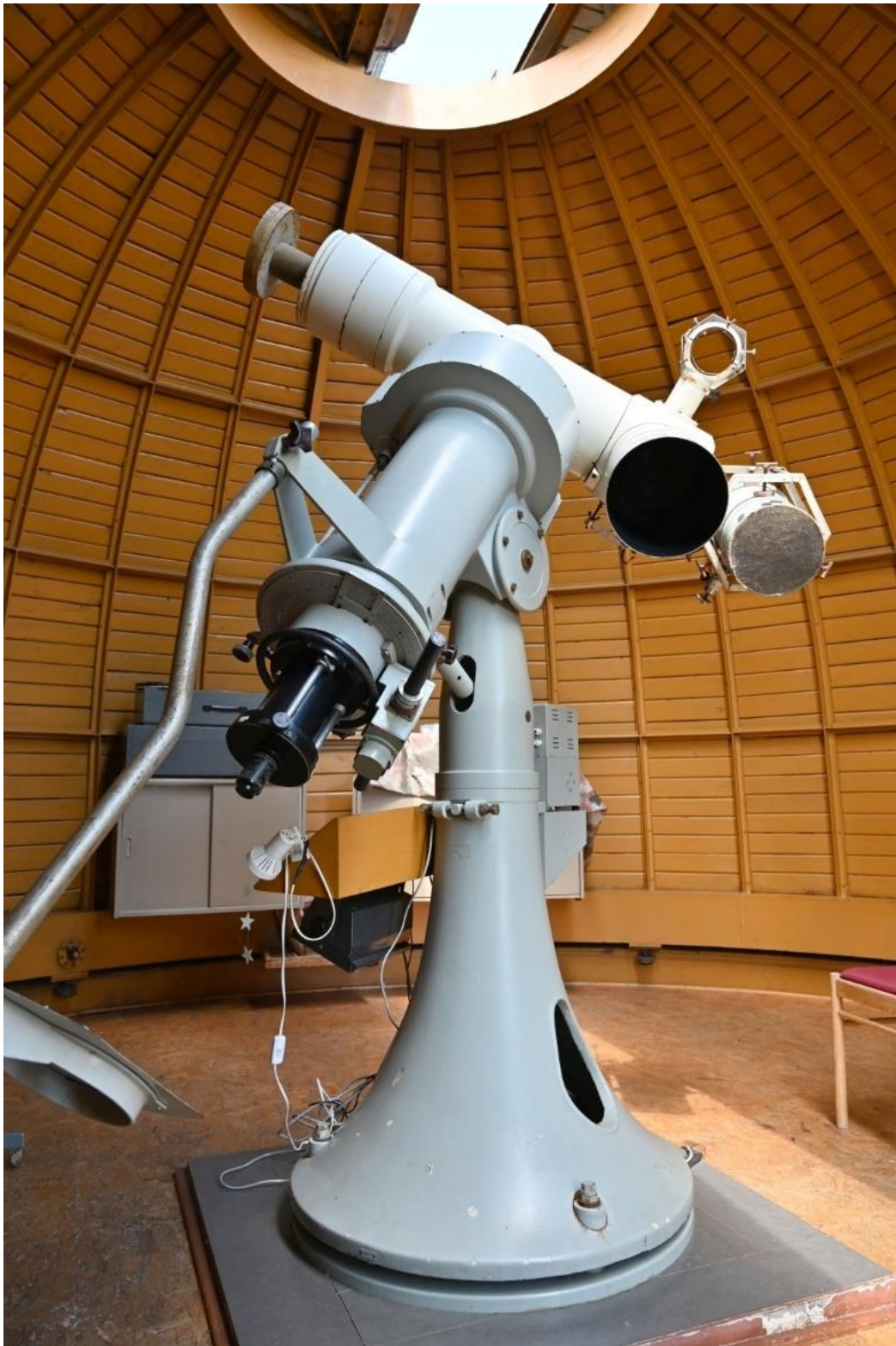
A fotók a Rimaszombati Csillagvizsgáló archívumából származnak.

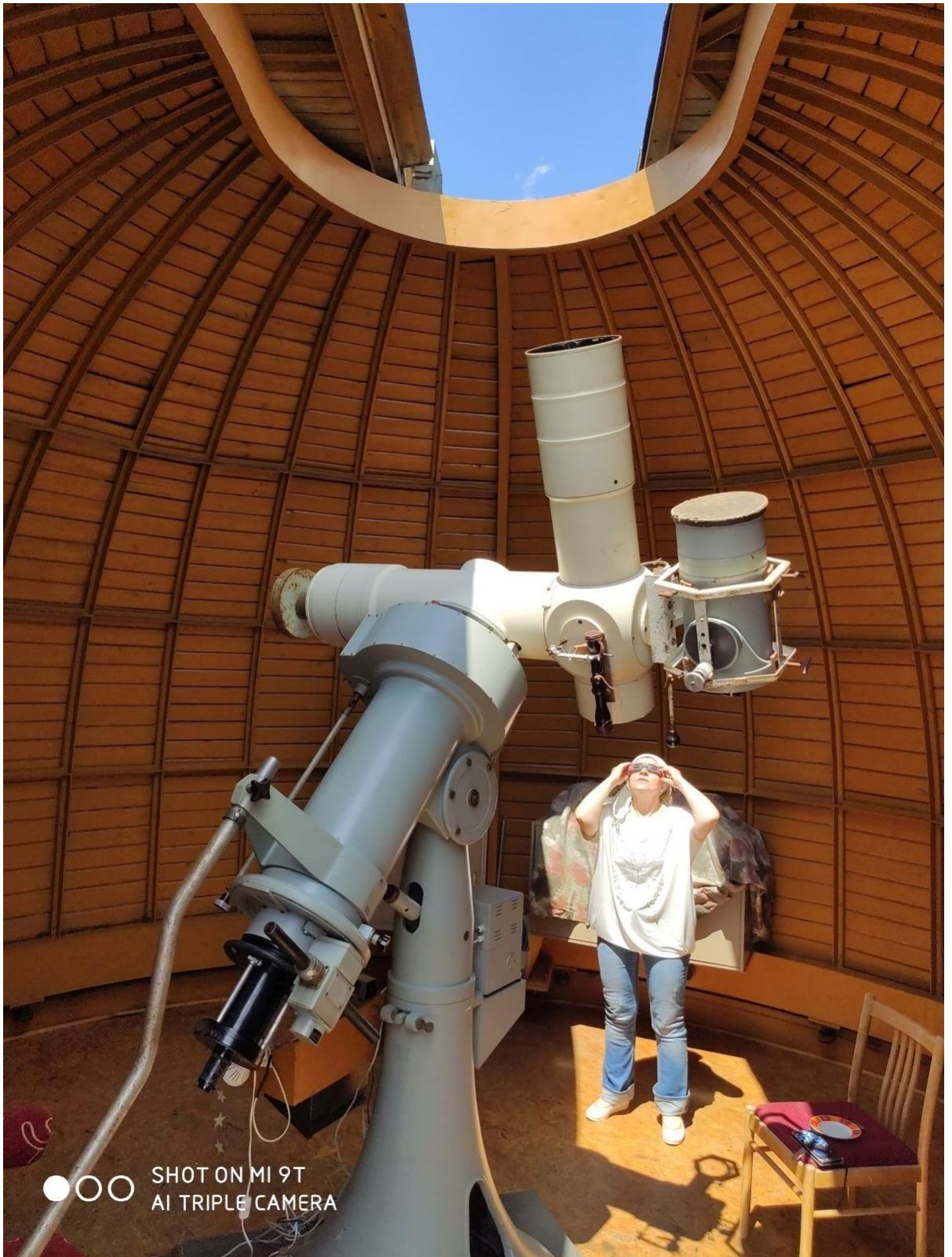
Légifelvétel a csillagvizsgáló területéről

A főépület, háttérben az 5 méteres kupolával

A Zeiss Coudé 150/2250 refraktor

A Zeiss Coudé 150/2250 refraktor a fotoszféra észlelésére felszerelt vetítőernyővel

A Zeiss Coudé 150/2250 refraktor jobb oldalán a fotografikus kamera

A kromoszféra-távcső az erkélyen

Fotoszféra fotózása a Celestron távcsővel

A csillagpark információs táblája

Egyenlítői és horizontális napórák

Fényelektromos napelem

Napkemence

Nagy forgatható földgömb

Meridiánkör, a háttérben melegvizes napelem